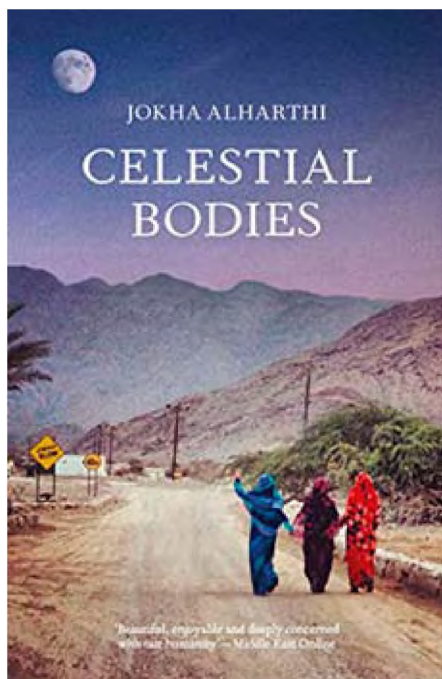

Неделя Китаева

Историите на Джуха ал-Хариси

Джуха ал-Хариси е част от малката, но талантива писателска общност на Оман, за която у нас и по света доскоро не се знаеше почти нищо. Навярно защото не много познатият Оман дълги години оставаше някак в периферията на голямата арабска културна зона, където по традиция центрове на литературата винаги са били Ливан, Ирак, Сирия, Египет, Мароко...

През май тази година обаче романът на Джуха ал-Хариси *Саийдат ал-камар (Господарките на луната)*, преведен от Мерилин Бут със заглавие *Celestial Bodies*, спечели световната литературна награда „Ман Букър“. Това е първият омански роман, преведен на английски, като за първи път международното отличие се дава на арабски автор.

И макар членовете на журито да видяха в него „написани с богато въображение, ангажиращи и поетични прозрения за едно общество в преход“, за някои от читателите, както всяка година, подобен избор изглеждаше странен и изненадващ, повлиян според тях от екзотиката на романа и известна доза късмет.

Присъствието на Джуха ал-Хариси на финала обаче със сигурност не беше случайно. По-скоро то би могло да се възприеме като естествен процес във възходящото ѝ развитие на творец и писател. Още през 2001 г., когато излезе първият ѝ сборник с проза „Фрагменти от биографията на Любна, когато дойде време за отпътуване“, тя получи наградата на Шарджа за арабско творчество в раздел кратки разкази. През 2010 г., веднага след издаването си, „Господарките на луната“ спечели приза за най-добър роман в Оман. През същата година Джуха ал-Хариси беше удостоена и с Оманската литературна награда за детска литература за книгата си „Гнездо за птиците“. През 2011 г. „Господарките на луната“ влезе в краткия списък на претендентите за една от най-престижните награди в арабския свят – Наградата на Шейх Зайед, в раздел

Неделя Китаева е преподавател по арабски език и литература в бакалавърска програма „Арабистика“ на Нов български университет. Завършила е „Арабистика“ в СУ „Св. Климент Охридски“. Тя е преводач от и на арабски, редактор в сп. „Ориенталия“. Основните ѝ интереси са в областта на превода, мюсюлманското изкуство, класическата и модерната арабска литература. Превеждала е

произведения на Адонис, Низар Каббани, Касим Хаддад, Малика Мустазраф, Саргон Булус, Илияс Хури, Мазин Мааруф, Иман Мерсал, Мухаммад Беннис и др. Публикувала е на страниците на български и арабски издания, между които сп. „Ах, Мария“, сп. „Орфей“, сп. „Ориенталия“, в. „Литературен вестник“, litenet.bg, сп. „Караван“, „Ал-уакт“ и др.

литература, а през 2016 г. с третия си роман, „Горчив портокал“, писателката получи наградата на Султан Кабус за култура, изкуство и литература. Текстовете на Джуха ал-Хариси трудно могат да се впишат в представите на европейца за роман, разказ и герои. Макар в някои от тях да се усеща влиянието на модерната западна проза, те са по-скоро естествен фрагмент от разказваческите традиции на Изтока, които все още носят духа на старата, неповторима арабска цивилизация. Част от историите ѝ наподобяват черно-бели скици, чиито щрихи едва-едва очертават идеята. Други приличат повече на източни миниатюри с всичките им забележителни малки детайли, изпъкващи на повърхността в интензивните си, по ориенталски наситени цветове. Нейните текстове са лишени от онази маниерност и патоса на цяло едно поколение творци от Машрика. Разказите ѝ не крещат, не издигат лозунги, не натрапват послания, понякога дори изглеждат статични и застинали в рисунъка си. В тях няма грандиозни събития и ситуации, няма големи герои и харизматични личности. Но те ни завличат безмълвно и тихо под кротката повърхност, в онази фантастична самота на въображението, където образи и думи растат навътре.